

IV. PRZYSZŁOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ - PRZYGOTOWANIA DO KONFERENCJI MIĘDZYRZĄDOWEJ 2004

NOTATKA NA TEMAT SESJI PLENARNEJ
KONWENTU EUROPEJSKIEGO W BRUKSELI,
11 i 12 LIPCA 2002 R.*

Sekretariat Konwentu, Bruksela, 16 lipca 2002 r.

Otwarcie sesji I. Otwarcie sesji

1. Otwierając sesję, przewodniczący pogratulował, w imieniu Konwentu, pani Anie Palacio nominacji na stanowisko ministra spraw zagranicznych Hiszpanii, a panu Eduardo Zaplana – na stanowisko ministra spraw społecznych. Powitano nowych członków Konwentu – panów Lequillera, Careya i Flocha.
2. Przewodniczący poinformował Konwent, że lipcowa sesja wyznaczyła koniec „fazy słuchania”, a początek „fazy badawczej”. Sześć grup roboczych bada kwestie omawiane na pierwszych sesjach plenarnych. Sporządzą one zalecenia lub warianty, które Konwent przeanalizuje jesienią. Grupy osiągnęły duży postęp, aczkolwiek w niektórych przypadkach liczba uczestników budziła rozczarowanie. Prezydium uznało, że należy ustanowić cztery kolejne grupy robocze.

Jeśli chodzi o kwestię tworzenia obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, Prezydium przyjęło i rozpowszechniło w dokumencie CONV 179/02 projekt postanowienia obejmującego najważniejsze kwestie poruszane w trakcie majowej sesji plenarnej. Prezydium uznało również, że należy ustanowić grupy zajmujące się polityką zagraniczną i obroną. Ich mandaty byłyby sformułowane w kontekście debaty plenarnej i zostałyby rozpowszechnione, gdy tylko Prezydium będzie miało możliwość przeanalizować efekty dyskusji. Członkowie Konwentu zostaną zaproszeni do wzięcia udziału w pracach jednej z tych czterech grup natychmiast po określeniu ich mandatów. Grupy rozpocząłyby pracę we wrześniu, a ich zadaniem byłoby przedłożenie opinii w październiku lub listopadzie. Konwent miałby wtedy do dyspozycji dziesięć zestawów „klocków”, które byłyby kluczem do trzeciej fazy jego pracy, podczas której rozpatrzone by propozycje legislacyjne.
3. Przewodniczący poinformował Konwent o programie prac na jesień. Po pierwsze, Prezydium przewiduje debatę na temat uproszczenia procedur

* Tekst niniejszego dokumentu w języku angielskim można znaleźć pod adresem internetowym: <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/02/cv00/00200en2.pdf>

prawodawczych podczas sesji w dniach 12–13 września, na podstawie materiałów Sekretariatu, które byłyby wydane przed przerwą letnią, w celu dostarczenia podstaw do prac nowej grupy roboczej. Po drugie, raport grupy roboczej w sprawie subsydiarności (pomocniczości) powinien być dostępny wystarczająco wcześnie, by mógł być przeanalizowany na sesji plenarnej w dniach 3–4 października. Po trzecie, w połowie października Konwent otrzymałby raporty dwóch grup roboczych zajmujących się kwestiami osobowości prawnej oraz Karty [Praw Podstawowych], które to kwestie bezpośrednio wiążą się ze strukturą przyszłego traktatu. Pozwoliłoby to Prezydium na przedstawienie Konwentowi, pod koniec października, propozycji ramowej struktury traktatu. Struktura ta stanowiłaby konstrukcję, na której można by osadzić „klocki” pochodzące z grup roboczych, pod warunkiem że Konwent je zaakceptuje. Nowa, znacznie bardziej uszczegółowiona wersja zostałaby opracowana w grudniu lub styczniu i posłużyłaby jako podstawa trzeciej fazy prac Konwentu (fazy „negocjacji”).

Działania zagraniczne UE: ogólna debata

II. Działania zagraniczne UE: ogólna debata

4. Przewodniczący otworzył dyskusję na temat działań zagranicznych UE poprzez odniesienie się do materiałów opracowanych przez Sekretariat Konwentu (CONV 161/02).

5. Członkowie Konwentu zgodzili się, że ważne jest, by UE była mocnym i skutecznym aktorem na scenie międzynarodowej. Wielu uważa, że jej dotychczasowe osiągnięcia w tej dziedzinie nie dorównały oczekiwaniom, zwłaszcza jeśli się weźmie pod uwagę jej gospodarcze i finansowe znaczenie.

Niektórzy podkreślali, że wyzwania globalizacji jedynie wzmocniły wagę Unii w wypełnianiu tej roli. Tylko mocna i zjednoczona Unia może wpływać na sytuację międzynarodową i skutecznie dbać o interesy Europy.

6. Wielu dyskutantów podkreślało, że wartości, które legły u podstaw Unii, stanowią argument za odgrywaniem większej roli w skali globalnej oraz że te wartości powinny być podbudową i źródłem informacji unijnej polityki zewnętrznej. Kilku członków wspomniało też o potrzebie poszanowania fundamentalnych praw Karty Narodów Zjednoczonych.

Polityka jednolita czy wspólna? Polityka jednolita czy wspólna?

7. Kilku członków uznało, że międzyrządowy charakter polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nie jest w stanie zapewnić skutecznych wyników. „Wspólnotowa” metoda dobrze funkcjonowała w innych aspektach stosunków zagranicznych. Poszerzenie zdolności Komisji Europejskiej do definiowania wspólnych polityk i odgrywania roli strażnika wspólnego interesu w tym obszarze zwiększyłoby skuteczność unijnej polityki zagranicznej.

8. Inni zwrócili uwagę na szczególny charakter polityki zagranicznej, podkreślając, że jest ona znacznie mniej prawodawcza w swej istocie niż wiele polityk wewnętrznych. Niektórzy podkreślali zróżnicowane interesy państw członkowskich. Ścisłe powiązanie polityki zagranicznej z suwerennością narodową wymaga szczegółowych uregulowań. Wiele niedociągnięć Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa można by przypisać raczej brakowi woli politycznej niż niewystarczającym instrumentom czy procedurom. Osiągnięcie wspólnej, a niekoniecznie jednolitej polityki powinno pozostać zasadniczym celem. Niektórzy podkreślali ważną rolę Rady Europejskiej w definiowaniu Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.

Spójne działania zagraniczne

Spójne działania zagraniczne

9. Wszyscy przyznali, że właściwie skoordynowane zastosowanie wszystkich ekonomicznych i politycznych instrumentów jest ważne dla zdolności Unii do wywierania wpływu na arenie międzynarodowej. Wielu mówców uważało, że obecne uregulowania są przeszkodą dla spójnego podejścia i utrudniają tego typu koordynację. Niektórzy opowiadali się za likwidacją struktury filarowej i zalecali, by dwie funkcje: wysokiego przedstawiciela ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz komisarza do spraw zagranicznych sprawowała jedna osoba, która byłaby członkiem Komisji Europejskiej lub zastępcą jej przewodniczącego. Inni woleli wzmocnić spójność poprzez reformę Komisji Europejskiej i Rady oraz poprzez lepszą koordynację prac wysokiego przedstawiciela i Komisji. Niektórzy proponowali, by wysoki przedstawiciel ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz komisarz odpowiedzialny za stosunki zagraniczne mogli przedstawiać wspólne inicjatywy obejmujące wszystkie aspekty polityki/działań zagranicznych. Wspomniano również o dalszym zastosowaniu i rozwoju wspólnych strategii.

Aktywna polityka zagraniczna

Aktywna polityka zagraniczna

10. Wszyscy członkowie Konwentu podkreślili wagę przyjęcia przez UE dynamicznej polityki zagranicznej, zdolnej do szybkich reakcji na wydarzenia międzynarodowe. Wielu mówców wskazało, że wymóg jednomyślności we Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa ogranicza unijną zdolność działania. Gdy państwa członkowskie nie mogą osiągnąć zgody, brak jasnej unijnej polityki tworzy próżnię, która jest następnie wypełniana indywidualnymi, czasami sprzecznymi, narodowymi politykami zagranicznymi. Zasada jednomyślności sprzyja polityce podyktowanej przez najmniej ambitną pozycję i znacznie opóźnia proces podejmowania decyzji, podczas gdy często potrzebne są szybkie reakcje.
11. Wielu dyskutantów widziało rozwiązanie problemu w rozszerzeniu głosowania kwalifikowaną większością głosów na sferę Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Niektórzy utrzymywali, że wszystkie decyzje w zakresie polityki zagranicznej (z wyłączeniem bezpieczeństwa i obrony) powinny być podejmowane w drodze głosowania kwalifikowaną większością głosów, podczas gdy inni proponowali, by wspólne inicjatywy wysokiego przedstawiciela i komisarza odpowiedzialnego za stosunki zagraniczne były przedmiotem decyzji na zasadzie kwalifikowanej większości głosów. Niektórzy członkowie wyrazili życzenie, by zachować jednomyślność jako ogólną zasadę i podkreślili znaczenie poprawy mechanizmów projektowanych w celu stworzenia większej zbieżności między państwami członkowskimi. W szczególności wspomniano o możliwości rozszerzenia prawa do inicjatywy na wysokiego przedstawiciela i lepszego korzystania z oceny wspólnej polityki. Dla wielu utrzymywanie jednomyślności, jako ogólnej zasady, nie wyklucza szerszego zastosowania głosowania kwalifikowaną większością głosów w kwestiach szczególnych, takich jak wspólne strategie lub, jeśli to możliwe, przy podejmowaniu decyzji dotyczących propozycji zgłoszonych wspólnie przez wysokiego przedstawiciela i Komisję Europejską. Inne propozycje, mające na celu zwalczanie inercji we Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa, dotyczyły rozwoju „wzmocnionej współpracy”, a także szerszego zastosowania „konstruktywnego wstrzymania się od głosu”. Pozwoliłoby to „koalicji zaangażowanych” na przejęcie inicjatywy w imieniu UE, pod warunkiem że żadne państwo członkowskie nie sprzeciwi się tej inicjatywie i że innym państwom członkowskim zostanie zagwarantowana możliwość przyłączenia się w późniejszym etapie.

12. Kwestia aktywnej polityki zagranicznej jest bezpośrednio związana ze sprawą finansowania Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Szybkie działania wymagają dostępu do odpowiednich zasobów, zarówno finansowych, jak i ludzkich. Wielu mówców podkreślało, że budżet Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa powinien zostać zwiększony i że procedury finansowe powinny być uelastycznione. Wspomniano również o możliwym połączeniu wysiłków dyplomatycznych w krajach trzecich i możliwości nadania kompetencji wysokiemu przedstawicielowi w sferze działań z zakresu polityki zagranicznej prowadzonych przez zagraniczne delegacje.

Skuteczna reprezentacja Skuteczna reprezentacja

13. Wielu członków [Konwentu] wezwało do większej przejrzystości zewnętrznej reprezentacji w dziedzinie polityki zagranicznej. Niektórzy zaproponowali, że należy znaleźć sposób, by Unia mówiła jednym głosem, podczas gdy inni byli zdania, że najważniejszym celem jest zapewnienie, by miała ona przesłanie do wyrażenia. Wielu uznało, że reprezentacja na zewnątrz mogłaby być uproszczona dzięki posiadaniu jednej osobowości prawnej.

Kwestia legitymizacji Kwestia legitymizacji

14. Kilku mówców wskazało na deficyt demokracji w drugim filarze i wezwało Parlament Europejski do zwiększonego zaangażowania, na przykład poprzez zastosowanie procedury współdecydowania. Inni podkreślili, że legitymizacja demokratyczna wywodzi się z parlamentów narodowych (w szczególności w przypadku użycia sił zbrojnych) i opowiedzieli się za lepszymi systemami nadzoru i odpowiedzialnością na poziomie krajowym.

Polityka obronna i bezpieczeństwa Polityka obronna i bezpieczeństwa

15. Wielu członków podkreśliło rolę Unii w rozwijaniu skutecznej polityki obronnej i bezpieczeństwa. Zależy to, po pierwsze, od zapewnienia wystarczających i odpowiednich zdolności, zarówno wojskowych, jak i cywilnych. Niektórzy argumentowali, że działania militarne Unii powinny być ograniczone do operacji utrzymywania pokoju i zależne od uzyskania mandatu ONZ.
16. Inni traktują kwestie obrony przede wszystkim jako zadanie dla NATO, a wielu podkreślało wagę rozwijania Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w ramach ścisłej współpracy z NATO. Niektórzy opowiadali się za rozszerzeniem „wzmocnionej współpracy” na obszar bezpieczeństwa i obrony. Zaproponowano, że rozwój polityki obronnej i bezpieczeństwa powinien być oparty na etapowym podejściu, pozwalającym na stopniowy rozwój zdolności. Wielu [członków] opowiedziało się za lepszą koordynacją polityki badań, rozwoju i zakupów, w celu jak najefektywniejszego wykorzystania odpowiednich środków pieniężnych na poziomie europejskim. Niektórzy opowiedzieli się za stworzeniem europejskiej agencji zbrojeniowej, a inni dostrzegli potrzebę przeglądu i zmiany artykułu 296 Traktatu, tak by włączyć przemysł zbrojeniowy do zakresu unormowań Traktatu.
17. Wielu członków podkreśliło, że decyzje związane z bezpieczeństwem i obroną musiałyby być nadal podejmowane jednogłośnie z uwagi na ich delikatność oraz że nadzór nad tą dziedziną powinien spoczywać przede wszystkim na parlamentach narodowych.

III. Raport Konwentu Młodych

18. Przewodniczący Konwentu Młodych pan Filibeck i jego zastępcy: panie Tedesco Triccas i Norby przedstawili tekst przyjęty przez Konwent Młodych, który spotykał się w Brukseli od 10 lipca 2002 r. W swoich oświadczeniach jego przedstawiciele w szczególności wskazali na wagę prowadzenia konsultacji z młodzieżą i jej bezpośredniego włączenia do europejskiego procesu. Dodali, że przyjęty tekst opowiada się za wyjaśnieniem zakresu kompetencji i za silniejszymi europejskimi instytucjami oraz głosi, że większość przedstawicieli młodzieży również pragnie, by Europa podążyła w kierunku systemu federalnego. Podsumowując, przewodniczący Konwentu Młodych wezwał do utrzymania dynamiki i ustalenia drugiego spotkania Konwentu Młodych, tak by można było kontynuować dyskusję prowadzącą do postępu w pracach.

W następującej po tym debacie wielu członków Konwentu skomentowało prace wykonane przez przedstawicieli młodzieży i pozytywnie przyjęło zaakceptowany tekst. Niektórzy wyrazili życzenie, by kontakty z przedstawicielami młodzieży były utrzymywane.

Jeden z członków Konwentu Młodych przedstawił oświadczenie, podpisane przez znaczną liczbę uczestników Konwentu Młodych, zawierające krytykę przyjętych metod i osiągniętych wyników.

Na zakończenie zastępca przewodniczącego, pan Jean-Luc Dehaene, poparł utrzymanie klimatu stworzonego poprzez zwołanie Konwentu Młodych i w tym celu wskazał trzy następujące ustalenia proceduralne:

- przewodniczący Konwentu Młodych i jego dwaj zastępcy byliby odąd zapraszani do udziału w sesjach plenarnych Konwentu Europejskiego, tak by mogli zdać z nich relację uczestnikom Konwentu Młodych;
- strona internetowa (*youth-convention.net*) pozostałaby czynna, by pobudzać debatę wśród młodzieży i zapewnić komunikację z młodzieżą;
- wszyscy zainteresowani (delegacje krajowe, Parlament Europejski, Komisja Europejska oraz przewodniczący) zostaliby poproszeni o utrzymywanie ścisłych kontaktów z wyznaczonymi przez siebie młodymi ludźmi i regularne informowanie ich o postępie oraz o pozyskiwanie ich opinii i propozycji.

IV. Propozycje proceduralne niektórych członków Konwentu

19. Przewodniczący przyjął propozycję zgłoszoną przez niektórych członków Konwentu, by zaprosić Komisję Europejską do przygotowania projektu tekstu traktatu konstytucyjnego. Podkreślił, że propozycja ta została przeanalizowana przez Prezydium i jednogłośnie odrzucona, ponieważ znaczyłyby, że Konwent uchyla się od odpowiedzialności. Odwołał się do alternatywnego podejścia, które przedstawił na początku sesji, uwzględniającego obawy tych, którzy przedłożyli propozycję.
20. Pani Berger, która przedstawiła tę propozycję Prezydium, oświadczyła, że jest w pełni usatysfakcjonowana sposobem, w jaki załatwiono tę kwestię, i potwierdziła, że ją wycofała.